

แนวทางการทบทวนและปรับปรุงแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต (Business Continuity Plan)

๑. ที่มา

๑.๑ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ เห็นชอบแนวทางและมาตรการที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต เพื่อให้สามารถปฏิบัติการหลักหรืองานบริการที่สำคัญได้อย่างต่อเนื่องแม้เกิดสภาวะวิกฤต และมอบหมายให้สำนักงาน ก.พ.ร. เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการดำเนินการให้แก่หน่วยงานของรัฐ ซึ่งหน่วยงานได้ดำเนินการจัดทำแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ตามมติคณะรัฐมนตรีข้างต้นแล้ว เมื่อปี ๒๕๕๖

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบมาตรการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารราชการและให้บริการประชาชนในสภาวะวิกฤต [รองรับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)] ที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ ดังนี้

๑.๒.๑ ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการทบทวนและปรับปรุงแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องสำหรับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต (Business Continuity Plan) ให้เป็นปัจจุบัน โดยนำมาตรการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารราชการและให้บริการประชาชนในสภาวะวิกฤต (รองรับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)) มาผนวกไว้ในแผนฯ รวมทั้งปรับปรุงแผนฯ ให้สามารถรองรับกรณีเกิดโรคระบาดต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานได้

๑.๒.๒ ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยจัดส่งแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต ที่ปรับปรุงแล้วเสร็จให้สำนักงาน ก.พ.ร. ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการยกระดับประสิทธิภาพการบริการภาครัฐต่อไป

๒. องค์ประกอบของแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต

การจัดทำแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง สามารถนำแนวทางหรือมาตรฐานต่าง ๆ เช่น มาตรฐาน BS25999 มาตรฐาน ISO22301 มาตรฐาน มอก.๒๒๓๐๑ เป็นต้น มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและภารกิจของหน่วยงาน บนหลักการที่มุ่งเน้นให้ภารกิจสำคัญของรัฐโดยเฉพาะการให้บริการประชาชนยังคงดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องแม้เกิดสภาวะวิกฤต ซึ่งอย่างน้อยควรมีองค์ประกอบของแผน ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขอบเขตของแผน ระบุวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และขอบเขตของสถานการณ์ที่แผนรองรับ

๒.๒ เหตุการณ์สภาวะวิกฤตและผลกระทบ เพื่อแสดงว่าหากเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรในด้านใดบ้าง

๒.๓ ทีมงานแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง กำหนดรายชื่อทีมงานและบทบาทหน้าที่ ซึ่งอาจประกอบด้วย หัวหน้าทีมงาน ผู้ประสานงาน และทีมงานฝ่ายต่าง ๆ

๒.๔ กลยุทธ์ความต่อเนื่อง เป็นแนวทางในการจัดหาและบริหารจัดการทรัพยากรให้มีความพร้อมเมื่อเกิดสภาวะวิกฤต ซึ่งพิจารณาทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านอาคาร/สถานที่ปฏิบัติงาน ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญ การจัดหา/จัดส่งวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลที่สำคัญ ด้านบุคลากรหลัก ด้านลูกค้า/ผู้ให้บริการที่สำคัญ เป็นต้น

๒.๕ ผลกระทบต่อกระบวนการทำงานหรือการให้บริการ โดยระบุความเร่งด่วนและระยะเวลาเป้าหมายในการคืนสภาพของกระบวนการหลัก

๒.๖ ความต้องการทรัพยากรที่สำคัญ ระบุทรัพยากรที่สำคัญในแต่ละด้านตามข้อ ๒.๔

๒.๗ ขั้นตอนการบริหารความต่อเนื่องและกอบกู้กระบวนการ กำหนดขั้นตอน/กิจกรรม ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ที่สามารถนำมาดำเนินการได้ทันทีเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

๒.๘ กระบวนการแจ้งเหตุฉุกเฉิน (Call Tree) กำหนดกระบวนการในการแจ้งเหตุเป็นลำดับขั้นว่าใครมีหน้าที่แจ้งเหตุไปยังบุคลากรคนใดบ้าง (อาจจัดทำเป็นภาคผนวก)

ทั้งนี้ สามารถศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ ข้างต้น ได้จากคู่มือการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤติ ตาม QR Code ที่แนบมาท้ายนี้

๓. แนวทางการดำเนินการ

๓.๑ ทบทวนแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องของหน่วยงานว่าสามารถรองรับกรณีเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคต่าง ๆ หรือกรณีที่ประชาชนไม่สามารถเดินทางออกจากบ้านมาติดต่อราชการได้หรือไม่

๓.๑.๑ กรณีแผนของหน่วยงานมีความเป็นปัจจุบันสามารถรองรับสถานการณ์ดังกล่าว และสอดคล้องตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ แล้ว รวมทั้งได้ถูกนำมาใช้ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปัจจุบันแล้วอย่างเต็มรูปแบบ ให้หน่วยงานจัดส่งแผนให้สำนักงาน ก.พ.ร. ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓

๓.๑.๒ กรณีแผนของหน่วยงานยังไม่สามารถรองรับสถานการณ์ดังกล่าว หรือรองรับได้บางส่วน หรือยังไม่เป็นปัจจุบัน ให้หน่วยงานปรับปรุงแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องให้สามารถรองรับกรณีเกิดโรคระบาดต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานได้ โดยนำมาตรการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐในการบริหารราชการและให้บริการประชาชนในสภาวะวิกฤต (รองรับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ นี้ มาผนวกไว้ในแผนฯ และปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินการให้มุ่งเน้นการนำระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) รวมทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงานและให้บริการประชาชนด้วย ทั้งนี้ หน่วยงานสามารถใช้รูปแบบของแผนที่มีอยู่เดิมโดยไม่จำเป็นต้องใช้แบบฟอร์มของสำนักงาน ก.พ.ร.

๓.๑.๓ กรณีหน่วยงานยังไม่มีแผน ให้จัดทำแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ เช่นเดียวกับข้อ ๓.๑.๒ หากหน่วยงานมีแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนฉุกเฉิน (ไฟไหม้ที่ทำงาน) แผนเผชิญเหตุ หรือแผนที่ได้ดำเนินการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) หมวด ๖ การปฏิบัติการ สามารถนำมาปรับให้เป็นแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าแผน

สามารถรองรับการจัดการสภาวะวิกฤตที่มีระยะเวลานานได้ (มากกว่า ๑ เดือน) ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มการจัดทำแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานได้ จากเว็บไซต์สำนักงาน ก.พ.ร. www.opdc.go.th

๓.๒ การทบทวนและปรับปรุงแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง ควรดำเนินการดังนี้

๓.๒.๑ ทบทวนขอบเขตของแผนว่ารองรับกรณีเกิดสภาวะวิกฤตได้บ้าง และเพิ่มเติมสถานการณ์การเกิดโรคระบาด รวมทั้งสถานการณ์อื่น ๆ ที่หน่วยงานพิจารณาว่าอาจเกิดขึ้นได้

๓.๒.๒ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านอาคาร/สถานที่ปฏิบัติงาน ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญ การจัดหา/จัดส่งวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลที่สำคัญ ด้านบุคลากรหลัก ด้านลูกค้า/ผู้ให้บริการที่สำคัญ เป็นต้น

๓.๒.๓ ปรับปรุงโครงสร้าง ทีมงาน บทบาทหน้าที่ กระบวนการแจ้งเหตุ (Call Tree) ให้เป็นปัจจุบัน

๓.๒.๔ กำหนดกลยุทธ์ ขั้นตอน ของการบริหารความต่อเนื่องและการกอบกู้กระบวนการ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนแผนการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤตนั้นให้มุ่งเน้นการนำระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) รวมทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงาน และให้บริการประชาชนด้วย

๓.๓ กรณีหน่วยงานระดับจังหวัด สำนักงานจังหวัดเป็นผู้จัดทำแผนในขอบเขตการดำเนินการของสำนักงานจังหวัด โดยให้เพิ่มกลไกในการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในจังหวัดด้วย เช่น การกำหนดทีมงานบริหารความต่อเนื่อง การกำหนดกระบวนการแจ้งเหตุ (Call Tree) เป็นต้น

๓.๔ จัดส่งไฟล์แผนที่จัดทำหรือปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน (ทั้งในรูปแบบ word file และ pdf file) ให้สำนักงาน ก.พ.ร. ทางอีเมล opdcbcm@opdc.go.th ตามแนวทาง ดังนี้

หน่วยงาน	การจัดส่ง	ระยะเวลา
ส่วนราชการ / องค์การมหาชน / รัฐวิสาหกิจ / หน่วยงานของรัฐอื่นๆ	ส่งไฟล์ไปยังสำนักงาน ก.พ.ร. โดยตรง	ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓
หน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค	<ul style="list-style-type: none"> หน่วยงานจัดส่งไฟล์แผนไปยังส่วนราชการต้นสังกัด และส่งให้สำนักงานจังหวัดรับทราบในฐานะหน่วยงานบริหารจัดการภาพรวมในพื้นที่ ส่วนราชการต้นสังกัดรวบรวมไฟล์ของหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเพื่อเป็นข้อมูลภาพรวมของกรมจัดส่งให้สำนักงาน ก.พ.ร. 	
ส่วนราชการส่วนภูมิภาค	<ul style="list-style-type: none"> หน่วยงานส่วนภูมิภาคในจังหวัดจัดส่งไฟล์แผนไปยังสำนักงานจังหวัด สำนักงานจังหวัดรวบรวมไฟล์จากหน่วยงานภายในจังหวัดและส่งไปยังสำนักงาน ก.พ.ร. 	

หน่วยงาน	การจัดส่ง	ระยะเวลา
องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เทศบาลเมือง กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา	ส่งไฟล์ไปยังสำนักงาน ก.พ.ร. โดยตรง	
เทศบาลตำบล และองค์การ บริหารส่วนตำบล	ส่งไฟล์ไปยังสำนักงาน ก.พ.ร. โดยตรง	

ทั้งนี้ ในการจัดทำแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต (Business Continuity Plan - BCP) ให้หน่วยงานพิจารณาจัดทำ BCP ในภารกิจทั่วไป รวมถึงภารกิจที่เป็นการให้บริการประชาชน ส่วนกรณีหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง เป็นเรื่องที่มีชั้นความลับของข้อมูลหรือข้อมูลมีความอ่อนไหวที่หน่วยงานไม่อาจเผยแพร่ต่อสาธารณะ หรืออาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ แต่กรณีนี้มีความจำเป็นอย่างยั้งที่จะต้องมีการจัดทำ BCP เช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงขอให้หน่วยงานแยก BCP ในภารกิจข้างต้นออกจากแผนที่จะจัดส่งให้สำนักงาน ก.พ.ร. โดยจัดเก็บ BCP นั้น ไว้ใช้ภายในหน่วยงาน ทั้งนี้ ขอให้แจ้งชื่อแผนให้สำนักงาน ก.พ.ร. ทราบด้วยว่า มีการจัดทำแผนดังกล่าวไว้ด้วยแล้ว

สำหรับหน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจเกี่ยวกับการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น พลังงาน ประปา โทรคมนาคม และคมนาคมขนส่ง ให้เร่งปรับปรุงและจัดทำแผนดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต (Business Continuity Plan) โดยเร็ว เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที

๔. แหล่งข้อมูล

สำนักงาน ก.พ.ร. ได้รวบรวมข้อมูล แหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรณีศึกษา แบบฟอร์ม ไว้สำหรับหน่วยงานได้ใช้ในการจัดทำหรือปรับปรุงแผนผ่านทางเว็บไซต์สำนักงาน ก.พ.ร. ที่ www.opdc.go.th ในหัวข้อ พัฒนาระบบราชการ > การบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต

๕. ช่องทางการติดต่อสอบถาม

โทรศัพท์	๐๘ ๑๙๒๘ ๑๖๘๒
Line	@opdcteam
Email (สอบถาม)	foresight@opdc.go.th
Email (ส่งไฟล์แผน)	opdcbcm@opdc.go.th
เอกสารที่เกี่ยวข้อง	

